

SEVDA-CENAP AND MÜZİK VAKFI
SCA MUSIC FOUNDATION

Sayı:06/23

Ankara, 01 Mart 2006

Sayın Katılımcı,

Vakfımızca düzenlenen "Müzik Sanatımız ve AB Süreci" konulu sempozyum 17 - 18 Mart 2006 tarihlerinde Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Galerisi'nde (Kennedy Caddesi No:4 Kavaklıdere / Ankara) gerçekleşecektir.

Bildirinizi mektup, fax , e-mail, cd-rom yada disket ile en geç 10 Mart 2006 tarihine kadar Vakfımıza göndermenizi ve bildirinizi sunarken hangi araç-gereçleri (cd, kasetçalar, tepegöz vb.) kullanacağınızı belirtmenizi önemle hatırlatmak istiyoruz.

Program ekte sunulmuştur. Sempozyumda görüşmek dileği ile, saygılarımızı sunarız.

Elif Başman
Koordinatör

ÖNEMLİ NOT: Aşağıda programı belirtilen konserleri izlemeyi arzu ederseniz biletinizin temini için lütfen yine 10 Mart tarihine kadar 427 08 55 / 11 veya 468 07 44 / 11 no.lu telefonlardan Arzu Cengiz'e bilgi veriniz.

17 Mart Cuma 20:00 / CSO Konser Salonu
Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
Şef : Marek Pijarowski
Solist : Cihat Aşkın, keman
Minyatürler
P.I.Çaykovski | Mevsimler Op.37

18 Mart Cumartesi 20:00 / Bilkent Konser Salonu
2006-2007 Bilkent Mozart Sezonu II
Bilkent Senfoni Orkestrası
Şef : Howard Griffiths
Solist : Sa Chen, piyano
W.A.Mozart | "Figaro'nun Düğünü" Operasından,
Uvertür KV.492
W.A.Mozart | La Majör Piyano Konçertosu No.23,
KV.488
W.A.Mozart | Do Majör Senfoni No.41, KV.551
"Jüpiter"

* Ulaşım Vakıf tarafından sağlanacaktır.

“AB Sürecinde Müzik Öğretmeni Yetiştirme Süreci”

Doç. Dr. Turan SAĞER

Arş. Grv. Ali AYHAN

Özet

Bu çalışmada Avrupa Birliği sürecinde Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerindeki müzik eğitimi veren kurumlar, Avrupa Eğitim programlarının müzik alanındaki çalışmaları, Türkiye’de öğretmen yetiştiren kurumların yapısı ve mezunlarının iş bulma durumları konularında bir araştırma yapılmıştır. 1987 yılından beri, üniversiteler arası iş birliği programlarını kapsayan, üniversitelerin karşılıklı olarak öğrenci ve öğretim elemanı değişikliği ve programlardan yardım almalarını sağlayan okullar, üniversiteler ve yetişkin öğretim kurumları ile eğitim birliklerine yönelik Avrupa Birliği eğitim programı olan Erasmus’tan müzik alanında da yararlanılması gerektiği vurgulanmıştır. YÖK’ün Yeniden Yapılanma Programı doğrultusunda değişen müzik öğretmenliği lisans ders programı üzerine öneriler sunulmuştur. Müzik Öğretmeni yetiştiren kurumlarda verilen eğitimin kalitesini yükseltmek için neler yapılabileceği dolayısıyla nitelikli bir müzik öğretmeni modelinin ortaya çıkmasında uygun değişikliklerin yapılmasının gerekliliği belirtilmiştir.

Giriş

Tarih Sürecinde Müzik Öğretmeni Yetiştirme

Günümüzde müzik öğretmeni yetiştirme sürecine geçmeden önce, geçmişten günümüze kadar gelişen durumu gözden geçirmek istiyorum.

Temel eğitim kurumlarımızı Cumhuriyet ve Cumhuriyet öncesi olmak üzere iki döneme ayırarak ele alacak olursak Cumhuriyet öncesi yani İmparatorluk döneminde karşımıza çıkan ilk okul, bu dönemde bir bakıma temel eğitim kurumu işlevi de gören “Sübyan Okullarıdır.” Bir diğer kurum da medreselerdir. Medreseler, İslamiyet’le birlikte Türk eğitim sistemine giren, temel eğitimden yükseköğretime kadar değişik kademelerdeki eğitim ve öğretim kurumlarıdır. Bu dönemde bahsi geçen okulların programları incelendiğinde; programda müzik dersinin yer almadığı, ancak doğrudan olmasa da dolaylı olarak “*dinsel bir müzik eğitimi*” yapıldığından söz edilebilir.

Bu dönemde “Laik Enstitüler” olarak bilinen diğerk bir okulda *Enderun okulları* (Saray Okulları) dır. Bu okullarda müzik dersleri “*meşkhane*” denilen özel salonlarda ve dönemin ünlü müzikçikleri tarafından verilmektedir. Enderun okulları, programlarında müzik eğitimine bilinçli, planlı, sürekli ve belirgin olarak yer veren ilk Osmanlı örgün sivil eğitim kurumu olarak nitelendirilebilir. Yine bu okullar, “dinsel olmayan müzik eğitimi” uygulamalarının yer aldığı ilk Osmanlı sivil eğitim kurumu olarak da görülebilir.(Uçan, 1994; 36-39)

Cumhuriyet öncesi dönemde askeri örgün eğitim kurumları Tabılhane, Mehterhane ve Mızıka-i Hümayun’dur. Müzik eğitimi bakımından 1910’lu yıllarda önemli gelişmelerden biri de konservatuar niteliğinde bir kuruluş olan Darülelhan’ın kurulmasıdır. 1914 yılında başlatılan hazırlıklar belirli bir aşamaya geldikten sonra Eğitim Bakanlığı’na (Maarif Nezareti) bağlı olarak “Geleneksel Türk Sanat Müziği Eğitimi” verilmesi amacıyla 1917 yılında kurulmuştur. Ancak, bu okul, kuruluşundan dört yıl sonra 1921 yılında kapatılmıştır. Müzik eğitimi alanında Cumhuriyet dönemine, İmparatorluk döneminde sağlanan sınırlı fakat belirli bir birikimle girilmiştir. Cumhuriyet döneminde müzik eğitimi bu birikime dayalı olmakla birlikte, esas olarak, Gökalp ve Atatürk’ün görüş ve düşüncelerinden kaynaklanıp yönlendirilmiştir.

Gökalp’e göre ulusal müziğimiz, ülkemizdeki halk müziği ile batı müziğinin kaynaşmasından doğacaktır. Halk müziğimizin bize verdiği ezgileri toplar ve batı müziği yöntemiyle armonize edersek hem ulusal, hem de Avrupalı (çağdaş) bir müziğe sahip oluruz. İşte AB sürecinde müzik eğitimi bu görüşle başlamıştır.

Atatürk’e göre yükseltilmesi gereken ulusal kültür öğelerinden biri de “ulusal müzik”tir. Atatürk’ün “Türk ulusal müziği”ne ilişkin görüşü şudur: Türk toplumu büyük, hızlı ve köklü bir değişim içindedir. “Osmanlı müziği” Türkiye Cumhuriyeti’ndeki bu büyük gelişmeleri dile getirecek güçte değildir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, müzikte değişikliği anlayabilmesi, kavrayabilmesidir. Bize yeni müzik gereklidir. Bu müzik, özünü halk müziğimizden alan çok sesli bir müzik olacaktır. Ulusal ince duyguları düşünceleri anlatan yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları, bir an önce genel son müzik kurallarına göre işlemek gerekir. Türk ulusal müziği ancak bu yolla yükselebilir, evrensel müzikte yerini alabilir.”

Cumhuriyet'in kurulması ile 1924 yılında Ankara'da açılan Musiki Muallim Mektebi ile müzik öğretmeni yetiştirilmeye başlanmıştır. Okulun ilk talimatnamesi 29 Temmuz 1925 yılında hazırlanmıştır. Talimatnameye göre okulun amacı "lise ve ortaokullara hatta daha sonra açılacak musiki mekteplerine öğretmen yetiştirmek" olarak belirlenmiştir. Gerek 1925 talimatnamesinde gerekse daha sonra belirtilen talimatnamelerde okulun amacı kesin hatlarıyla belirlenmesine rağmen, okul bu amaçtan ziyade, Riyaset-i Cumhur Filarmonik Orkestrasının ihtiyaçları göz önünde bulundurularak müzik öğretmenine gerekli olmayan çalgıların eğitimine başlanmış, okullara gönderilen öğretmenlerin eline korno, obua, fagot gibi, okul müziğinde yeri olmayan çalgılar verilmiştir(Gökyay). Bu nedenle ülkemizde müzik öğretmenliği ile ilgili ilk yapılanmalarında yanlış uygulamalarla başlanıldığı buradan da anlaşılmaktadır. Bu okulun işlevini giderek sanatçı yetiştirme üzerine yoğunlaştırmasıyla, müzik öğretmeni yetiştiren kısım 1937-38 öğretim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü Müzik Bölümü'ne bağlanmıştır. 1926 yılında Konya'da Orta Muallim Mektebi ismi adı altında açılan öğretmen okulu, 1928-29 Eğitim-Öğretim yılında Ankara'ya taşındı. Önceleri yalnızca Edebiyat ve Pedagoji şubeleri bulunan bu kurum 1929-30 yılında şimdiki binasına taşınmış ve ismi Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü olmuştur. Bu okulun açılmasından sonra 1937-38 Eğitim-Öğretim yılında Musiki Muallim Mektebi'nin Müzik Öğretmenliği bölümü buraya taşınmıştır (Küçükahmet, 1993). Daha sonra 18 Ekim 1978 tarih ve 31305 sayılı bakanlık onayı ile bu kurumların eğitim süreleri 3 yıldan 4 yıla çıkarılmıştır. 1982 yılından itibaren, eğitim fakülteleri sanat eğitimi bölümleri daha sonra müzik eğitimi bölümü olarak sürdürmüştür. Günümüzde ise eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği programı adı altında devam etmektedir.

1937-38 Eğitim-Öğretim yılından 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılı yani şu günlerde eğitim-öğretime başladığımız yıla kadar, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda birçok model uygulanmış en son model ise YÖK'ün bütün bölümlere ortak uyguladığı ve halen uygulanmakta olan, bazı bölümlerde küçük değişikliklerin yapıldığı standart müzik öğretmenliği programı modelidir.

AB Ülkelerinde Müziğin Eğitimdeki Rolü

AB'ye ortak olan ülkelerin her birinin farklı bir eğitim sistemi bulunmasına rağmen, genel eğitim müfredatında müzik kısmı 14 - 16 yaşa kadar olan dönemde ortak amaçları kapsar. Çok sayıdaki devlet okulu, özel okul ve üniversitelerin müzik ile ilgili bölümleri, ileriki yaşamında müzikle ilgili bir meslekte şarkıcı, müzisyen; müzik araştırmacısı veya müzik öğretmeni olarak çalışmayı hedefleyen insanları yetiştirir. Ülkemizde de aynen bu şekilde uygulanmaktadır.

AB ülkelerindeki Müzik Kurumlarından Bazıları

Konservatuvarlar: Bütün Avrupa Birliği ülkeleri icracı, besteci, araştırmacı ve müzik öğretmenleri yetiştiren müzik okullarına sahiptir. Öğrencilerin çoğu bu kurumlara profesyonel bir müzisyen ya da müzik öğretmeni olmak için katılırlar. Aşağıdaki tabloda dört AB ülkesindeki kolej ve konservatuvarlar ile bu kurumların öğrenci sayıları ve ilgili veriler bulunmaktadır.

Tablo.1 Konservatuvarlar ve Müzik Kolejleri (Kaynak: Fransa, İspanya Kültür Bakanlığı ve İngiltere Sanat Konseyi)

Ülke	Eğitim Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı
Finlandiya (Yükseköğretim)	12	2600
Fransa (Müzik Koleji)	133	135147
İspanya (Yükseköğretim)	22	4500
İngiltere (Yükseköğretim)	4	2000

Popüler Müzik Eğitimi: Müziğin diğer alanlarında olduğu gibi caz ve öteki popüler müzik türlerinin eğitiminde de yavaş yavaş gelişerek değişen bir durum gözlenmektedir. Örneğin; Fransa'da öğretmenlerin %5lik kısmını oluşturan 177 öğretmenin 59'u yani genelin %2'si müzik kolejlerinde caz ve geleneksel müzikler üzerinde uzmanlaşmış kişilerdir.¹

Popüler müzik eğitiminin bir kısmı enstitülerle iç içe olmak şartıyla kurulmuş yeni enstitüler aynı zamanda mesleki ve akademik kurslara destek amaçlı açılmıştır. Bu konumda bulunan örnek kuruluşlar: Almanya'da "Freiburg Jazz & Rock Schule" ve İngiltere'de "Liverpool Institute for the Performing Arts"dır. İngiliz Fonografi Endüstrisi'nin araştırması sonucunda İngiltere de öğrenciler için çeşitli seviyelerde müzik iş alanında, çalgı yapımı ve müzik teknolojisi alanında mevcut 80 nin üzerinde kurs bulunmaktadır.² Avrupa' da Amerika'ya göre müzisyenler için popüler müzik sektöründe yüksek seviyeli eğitim veren çok az müzik eğitim merkezi vardır. Ülkemizde ise Popüler müzik eğitimi veren birkaç kurum bulunmaktadır. Sertifika veren enstitülere örnek olarak İTÜ bünyesinde bulunan müzik araştırmaları merkezini gösterebiliriz. Bunun dışında alanlarında iyi yetişmiş müzisyenlerin açtığı özel müzik kurslarında da popüler müzik eğitimi çalgı ve teori bilgisi olarak verilmektedir.

¹ Les Ecoles de Musique et de Danse Activité. Paris: Ministère de la Culture, 1995

² Music Education Directory '96. London: BPI, 1996

Türkiye’de Müzik Eğitim Kurumları

Ülkemiz ilk defa 1973’de kurulan ve merkezi Viyana’da bulunan Avrupa Müzik Okulları birliğine 1986 yılında üye oldu ve bir yıl sonra İstanbul’da Müzik Okulları Derneği kuruldu. EMU’ya bağlı 16 Avrupa ülkesine baktığımızda aradaki farkın ne kadar büyük olduğunu görürüz. Bir müzik ülkesi olan Almanya’da rakamlar inanılmaz ölçülerde. 8.000.000 kişi aktif olarak müzik yapıyor. 80.000 profesyonel kadın ve erkek müzisyen var. 300.000 kişide müzik için yan işlerde (çalgı yapımı, tonmaister, müzik mağazaları ve çeşitli prodüksyonlarda) çalışıyor. Yüzün üzerinde senfoni orkestrası 70’in üzerinde oda orkestrası, 200’e yakın eski ve yeni müzik yapan topluluk, 79 halka açık müzik kütüphanesi, 34 yüksek müzik okulu ve konservatuar, 65 üniversitede de müzik öğretmenliği bölümü ve 130.000’in üzerinde de koro, jazz, rock ve pop topluluklarıyla bandolar var. Ayrıca binin üzerinde bölge müzik okulları ile bine yakın özel müzik okulları bulunmaktadır. (Richard Jakoby, *Musikleben in Detchsland*, 1996) Avrupa Müzik Okulları’nın düzenlediği 1985 Avrupa Gençlik Müzik Festivali’ne MSÜDK senfoni orkestrasının katılması ülkemiz açısından önemli bir atılımdır. (Sezgin, 2001, 215)

Ülkemizde örgün müzik eğitimi kurumlarını ortaöğretim ve yükseköğretim olmak üzere ikiye ayırabiliriz. Ortaöğretim kurumları Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Konservatuarların ortaokul ve lise kısımları birde çok işlevsel olmamakla birlikte Anadolu Öğretmen Liseleri’nin müzik kollarını sayabiliriz. Astsubay Bando Hazırlama okulunun lise kısmı da ortaöğretim düzeyinde örgün müzik eğitimi veren kurumlar arasında gösterebiliriz. Yükseköğretimde ise genel olarak konservatuarlar(Türk Müziği-Devlet Konservatuarı), Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri, Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programları ve Fen Edebiyat Fakültesine bağlı Müzik Öğretmenliği bölümleri bulunmaktadır. Yine Astsubay Bando okulunun yüksek kısmı da iki yıllık yüksek okul olduğu için yüksek öğretimde örgün müzik eğitimi veren kurumlar arasında kabul edilebilir.

AB Ülkelerinde ve Ülkemizde Müzik Öğretmenlerinin İş Durumu

Birçok ülkede gerek müzik eğitimi gerekse müzik endüstrisi içinde elverişli iş kaynakları bulunmaktadır. Finlandiya 1400 civarında müzik öğretmenine sahip ve bu sayı part-time çalışanlarla 4000’e çıkmaktadır.³ Birçok ülkede pek çok müzisyen ve besteci yaşamlarını kazanmak için sözleşmeli müzik öğretmenliği de yapmaktadır. 1990 yılında İngiltere’nin küçük bir kısmında yapılan bir çalışmada 2700 müzisyenin kazançlarının %25 inden fazlasını öğretmenlikten kazandığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna eşdeğer olarak Birleşik Krallık ’ta da

müzik öğretmenliği ve müzik ile ilgili diğer alanlar içerisinde kişilerin iş bulma imkânı 43000 civarındadır. Ülkemiz de ise 2000-2001 eğitim-öğretim yılında 58.873 okul, 16.090.785 öğrenci, 578.805 öğretmen bulunmaktadır. Bu sayı 2006 yılına gelindiğinde ortalama 60.000 okul 650.000 öğretmendir. Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nın yayımladığı Milli Eğitim sayısal veriler 2001 kitapçığına göre 2000–2001 Eğitim Öğretim yılında okullarımızdaki toplam Müzik Öğretmeni sayısı 2858dir. Bu sayıya 2001–2002 devresi için yaklaşık 600 kişi eklersek 3458 olur(Vural 2003; 102). Bugün bu sayı 4000 civarındadır. Müzik öğretmenliği programlarındaki öğrenci sayılarını göz önünde bulundurduğumuz takdirde her yıl ülkemizde sadece müzik öğretmeni yetiştiren programlardan yaklaşık 500 müzik öğretmeni adayı mezun olmaktadır ve bunlardan bir yıl içerisinde en fazla %10 u atanmaktadır. Her okulda bir müzik öğretmeni düşünüldüğünde, sadece merkezdeki okulları göz önünde bulundurursak yaklaşık 20.000 ile 30.000 arasında müzik öğretmeni ihtiyacı bulunmaktadır. Bu sebepten dolayı müzik öğretmenleri ya özel okullar ve özel müzik kurslarında yada piyasa olarak nitelendirdiğimiz müzik sektöründe çalışmaktadır.

Tablo: Türkiye Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Öğretmenliği Programları Öğrenci Kontenjanları

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi BOLU	30	4	120
Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi ERZURUM	30	4	120
Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi ERZİNCAN	20	4	80
Balıkesir Üniversitesi Eğitim Fakültesi BALIKESİR	20	3	60
Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi SİVAS	30	4	120
Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Buca/İZMİR	30	4	120
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi ANKARA	50	4	200
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi TOKAT	30	4	120
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi MALATYA	30+20	4	200
Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fak. TRABZON	40	4	160
Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İSTANBUL	30	4	120
Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi MUĞLA	25	4	100
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi SAMSUN	30	4	120
Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi ÇANAKKALE	30	4	120
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi DENİZLİ	30	4	120
Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi KONYA	30	4	120
Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi BURDUR	30	4	120
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi BURSA	40	4	160
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi VAN	30	4	120
Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi NİĞDE	30	4	120
Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi ŞANLIURFA	20	4	80
		Toplam	2530

³ Survey on the Economic Situation and Social Status of the Artist in Finland. op. Cit

AB SÜRECİNDE ÜLKEMİZİN ÜYESİ OLDUĞU VEYA OLMASI GEREKTİĞİ ULUSLARARASI MÜZİK ÖRGÜTLERİ

DÜNYA MÜZİK KONSEYİNE ÜYE ÖRGÜTLER

Avrupa Müzik Okulları Birliği(EMU)

1973 yılında kurulmuştur. Bu birliğe 18 Avrupa Ulusal Müzik okulu kurumu dahildir. Türkiye’de böyle bir dernek bulunmamaktadır. Bu konuda Ulusal Müzik komitemiz vasıtasıyla anılan birlikle işbirliği yapılabilir. Türkiye AB’ye tam üye adayı olduğuna göre bunda bir zarurette bulunmaktadır. Bu birliğin diğer görevleri arasında oda müziği toplulukları, korolar ve öğrenciler arasında değişim programları düzenlemek, Avrupa Gençlik Müzik festivaline ve müzik kamplarına katılım aracı olmak, her yıl seminerler, konvansiyonlar düzenlemek gibi etkinlikler sayılabilir.

Uluslar arası Müzik Eğitimi Örgütü (ISME)

1953 yılında UNESCO’nun müzik eğitiminin, öğrenimin ayrılmaz bir parçası olduğu yolundaki kararı sonucunda kurulmuştur. Bu kurum, müzik eğitimi konusunda yayınlar yapmakta, toplantılar düzenlemekte ve ulusal müzik eğitimi kurumları arasında işbirliğini sağlamaktadır. Müzik alanında ileri gelen tüm ülkeler bu kuruma üyedir ya da temsilcileri vasıtasıyla ilişki kurmuşlardır. Üye ülkeler: Yeni Zelanda, Norveç, ABD, Kanada, Güney Afrika, Arjantin, Almanya, Avustralya, Çin, Japonya, Kore, İskoçya, Fransa, Brezilya, Portekiz, Danimarka, Yunanistan, Macaristan, Luksemburg, İngiltere, İsviçre, İtalya, Meksika, İsveç, İspanya, Venezuela, Finlandiya, Kıbrıs Rum Kesimi, Belçika, Bulgaristan, İzlanda, Hollanda, Çek Cumhuriyeti, İsrail, Kosta Rika - UNESCO milli komisyonu vasıtasıyla Kolombiya. Türkiye’den de bir çok değerli hocamız kişisel olarak buraya üyedir. Ancak üyeliğin kurumsal boyutta olması daha verimli olacaktır.

Diğer Uluslar arası Müzik Kuruluşları

- ULUSLARARASI BESTECİLER KÜRSÜSÜ
- ULUSLAR ARASI MÜZİSYENLER FEDERASYONU
- SENFONİK BANDOLAR VE TAKMLAR- DÜNYA BİRLİĞİ
- ULUSLAR ARASI KORO MÜZİĞİ FEDERASYONU
- KONSERVATUARLAR MÜZİK AKADEMİLERİ VE MÜZİK YÜKSEK OKULLARI AVRUPA DERNEĞİ
- MÜZİK ENFORMASYON MERKEZLERİ ULUSLAR ARASI DERNEĞİ
- AVRUPA YAYLI SAZLAR ÖĞRETMENLERİ DERNEĞİ
- AVRUPA YAYIN BİRLİĞİ
- ULUSLAR ARASI ÇAĞDAŞ MÜZİK KURUMU
- AVRUPA YENİ MÜZİK (DESTEKLEME) KONFERANSI
- GELENEKSEL KÜLTÜR VE FOLKLOR FESTİVELLERİ ORANİZASYONU
- ULUSLAR ARASI KONSEYİ

Avrupa Birliği Eğitim Programları

Türk toplumunun çağdaş uygarlık düzeyine erişmesi ve batılılaşma çabasında en büyük yol gösterici “10. Yıl söylevi”nde gürleyen sesiyle Mustafa Kemal Atatürk’tür. O’nun yinelemekten bir gün bile geri durmayacağımız ünlü “1934 söylevi” ise Türk müzik devrimi konusunda ilerleyeceğimiz yolu aydınlatmaktadır. “Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir” demektedir. İşte 20. yy.ın önde gelen müzik adamlarından Alman besteci Paul Hindemith’in (1895-1963) Kültür İşleri Bakanlığınca, Türk müziği yaşamının kalkınması için araştırma ve önerilerde bulunmak, hatta derleme yapmak üzere ülkemize çağırılma hususu Atatürk’ün söylevindeki bu sözleri doğrultusunda değerlendirilmelidir. Hindemith’le aynı yıllarda 1935-1937) Türkiye’de bulunan ve Türk Müzik yaşamındaki değerşim sürecinde önemli görevler üstlenmiş diğer bir sanatçı ve öğretmen Prof. Eduard Zuckmayer’in 1890-1972) dir. Aslında bu değerli sanatçıların ülkemize getirilmesi ve ülkemizden de sanatçılarımızın eğitim için yurt dışına gönderilmesi şimdiki değerşim programlarının bir başlangıcı olarak kabul edilebilir.

Avrupa Birliği’nin üç temel eğitim programı vardır. Bunlar;, **Leonardo Da Vinci**, **Youth** (Gençlik)’ ve **Socrates**’tır.

Leonardo da Vinci

Leonardo da Vinci Avrupa Birliği meslekî eğitim politikasının işlevselliği, desteklenmesi ve üye ülkeler tarafından alınan ortak kararın uygulanabilirliğine ilişkin bir hareket programıdır. Amacı kaliteyi artırmak, yeniliği teşvik etmek ve meslekî eğitim sistemleri ve uygulamalarının Avrupa boyutunu desteklemek için milletler arası iş birliğini kullanmaktır. Leonardo da Vinci, spesifik olarak üç merkezî amaç ortaya koymaktadır. Bunlar; meslekî bütünleşmeyi kolaylaştırmak, eğitimin kalitesini iyileştirmek ve eğitime ulaşmayı sağlamak ayrıca yenilikte eğitimin katkısına destek vermektir.

Bunun gerçekleşmesi için üç olası seçenek bulunmaktadır. Bunlar: Uluslar arası yerleşirme projeleri, uluslar arası değerşim projeleri ve çalışma ziyaretleridir. Değerşkenlik projelerinin maksimum süresi iki yıldır. Leonardo Da Vinci Programı daha çok mesleki eğitime yönelik olup müzik alanına uygun bir program değerildir.

Youth

Gençlik programı, gençlik ile ilgili konularda iş birliğini teşvik etme üzerine özel olarak yoğunlaşmaktadır.

Normal eğitim ve öğretim sistemleri üzerine çalışırken, tüm genç insanları hedef almaktadır. Amacı; genç insanların Avrupa'yı keşfetmeleri için önlerindeki uygun seçenekleri artırmak, etkin ve sorumlu vatandaşlar olarak yapılandırılmasında rol almalarını sağlamaktır. Gençlik programı, 15 AB üye ülke ve programda yer alan diğer ülkelerde yasal olarak yaşayan 15–25 yaş arası grubu hedeflemektedir. European Voluntary Service (Gönüllü Avrupalılık Hizmeti) 18-25 yaş arasındaki genç insanlara açıktır.

Bu programda sadece gezi gözlem amaçlı olup müzik eğitimi için uygun bir program değildir.

Socrates

Socrates Programı, okul eğitiminden, yüksek öğretime, yeni teknolojilerden yetişkin eğitime kadar sekiz alanda Avrupalılık iş birliğini destekleyen bir eğitim programıdır. Programın ikinci aşaması 10 Ocak 2000–31 Aralık 2006 yıllarını kapsamaktadır. 2004 yılına kadar olan süre Türkiye'nin programlara katılım öncesi hazırlık aşaması olmuştur. Bu programa katılım ise 2004 yılından itibaren başlamıştır.

Sokrates'in Alt Programlarından Erasmus

Erasmus'un temel fonksiyonu öğrenci değişimidir. Bununla bilgi, kültür, program birliği amaçlanmaktadır. Program, öğretmen değişimine de açıktır. Program, 15 AB üyesi ülke ile EFTA ülkeleri (İzlanda, Liechtenstein ve Norveç) ve 13 AB aday ülkesine açıktır. Programda sayılan ülkelerin yüksek öğretim öğrencilerinden 1. sınıfı tamamlayanlar ve yüksek lisans öğrencileri dahil yüksek öğretimdeki bütün öğrenciler yararlanmaktadır. Buna göçmen öğrenciler ile oturma hakkı elde eden diğer öğrenciler de dahildir. Erasmus Programı kendi alanıyla uyumlu olmak kaydıyla üç ay ile bir akademik yıl sürelidir. Erasmus programı kapsamında üniversiteye herhangi bir ödeme gerekmez. Fakat barınma ve iaa öğrencinin kendisine aittir. Ancak herhangi bir kurum/şahıs ya da ulusal ajanstan veya üniversiteden burs veya kredi sağlanabilir. Gidilen ülkenin dilini iyi derecede bilmek gerekmektedir. Program öncesi dil kursu da alınabilmektedir. Gidilen ülkede eğitim-öğretim süresince yarım zamanlı iş bulup çalışma imkânı da araştırılabilir.

Bu program AB Projeleri içerisinde müzik alanı için en uygun olanıdır. Gerek öğrenci gerek öğretim elemanı değişikliği açısından da büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde birçok üniversite Erasmus programı kapsamında karşılıklı anlaşma yapmıştır.

Müzik Öğretmeni Yetiştirme Süreci

Ders Programı Açısından

Müzik Öğretmeni yetiştiren kurumlardaki ders programları incelendiğinde, programların ortak uygulanan programa geçmeden önceki hali ile karşılaştırılacak olursa programın olumlu ve olumsuz bir çok yönü ortaya çıkmaktadır. Programa olumlu yönden bakıldığında, Güncel-Popüler Müzik, Elektronik Org ve Eğitimi, Okul Bandosu, Bilgisayar, Müzik Kültürü, Oyun Dans ve Müzik, Eğitim Müziği Besteleme gibi, bölümlerimizin çoğunda daha önceki programda bulunmayan veya sadece yüksek lisans programlarında yer alan yeni derslerin eklendiği görülür (Yurga, 2003; 38). Olumsuz yönleri ise müzik teorisi adı altında toplayabileceğimiz Müziksel İşitme Okuma ve Yazma, Armoni, Kontrpuan, Müzik Türleri ve Biçimleri ve Türk Müziği Çokseslendirme gibi dersler sadece üç dönemde tek ders olarak biraya getirilmiştir ki bu son derece yetersizdir. Oysa bir müzik öğretmenin en fazla gereksinim duyacağı alan müzik kuramları olmalıdır.

Ders İçerikleri açısından değerlendirdiğimizde yine ortak bir içerik bulunmamakta ve her öğretim elemanı dersin içeriğini kendisi belirlediği için farklı üniversitelerde okutulan aynı derslerin içerikleri birbirini tutmadığı gibi dersin adına da uygun bir içeriği bulunmamaktadır.

Öğretim Üyesi İhtiyacı Açısından

Bazı bölümlerimizde hiç bazı bölümlerimizde ise bir yada iki öğretim üyesiyle programlar yürütülmektedir. Bu bölümlerde öğretim görevlisi, okutman ve araştırma görevlileri büyük bir fedakarlık göstererek ders yüklerini üstlenmiş durumdadırlar. Oysa öğretim üyesi sayısı fazla olan üniversitelerden bu konuda geçici görevlendirmeler yoluyla yararlanılabilir. Bu anlamda YÖK'ün 35. maddesi birçok üniversitenin öğretim üyesi açığını kapatması açısından oldukça anlamlıdır.

Öğrenci Açısından

Aslında AB programlarındaki öğrenci değişikliklerine geçmeden önce ülkemiz içindeki öğretim üyesi fazla olan bölümlere Anadolu'daki ve özellikle öğretim üyesi az olan bölümlerden öğrenciler gönderilip bir yada iki dönem öğrencinin gittiği üniversitede eğitim alması sağlanarak müzik eğitimin kalitesi arttırılabilir.

Sonuç

Sübyan okulları, medreseler ve Enderun okullarında başlayan müzik eğitimi, Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte yerini Musiki Muallim Mektepleri'ne bırakmıştır. Daha sonra 1936 yılında Konya'dan bu okulun müzik öğretmeni yetiştiren kısmının ayrılmasıyla devam eden müzik öğretmeni yetiştirme süreci, bugün 21 ildeki Müzik Öğretmenliği Programı'nda ve üniversitelerin Konservatuar, Güzel Sanatlar Fakültesi gibi yapılanmalarda devam ediyor. Her

ne kadar sayısal olarak gelişmeler olduysa da bazı bölümlerde öğretim elemanı ihtiyacı devam etmekte, tüm bölümlerde de yeni bir programa gereksinim duyulmaktadır. Avrupa birliği eğitim programlarından müzik alanına yönelik en uygun olanı Sokrates'in alt programları içerisinde yer alan Erasmus ile öğrenci ve öğretim elemanı değiştirme süreci başlatılıp farklı kültürlerin eğitim sistemleri hakkında bilgi edinilebilir. Yada ülkemizde gelişimini tamamlamış olan bölümlerden geçici öğretim elemanı teminine gidilip kadrosu geniş bölümlere dönemlik öğrenciler gönderilip eğitimin kalitesi arttırılabilir. Ders içerikleri konusunda daha hassas bir şekilde içerik birliği sağlanabilir. Ülkemizde oldukça fazla sayıda açığı bulunan müzik öğretmenliği kadroları bir an önce yeni atamalarla doldurulmalıdır. Öğrenci alt yapısı açısından AGSL müzik bölümleri genelde müzik öğretmenliği programlarını tercih ettikleri için, bu liselerin eğitim kalitelerinin de -üniversiteleri etkilemesi açısından- arttırılması gerekmektedir. Çünkü bir çok Avrupa ülkesinde müzik liseleri yada müzik kolejleri üniversitelerin alt yapılarını oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- Fransa, İspanya Kültür Bakanlığı ve İngiltere Sanat Konseyi Bilgileri
- Gökyay, O.Ş., **Devlet Konservatuvarı Tarihçesi**, Devlet Tiyatroları İç Eğitim Dizisi, s.3, ?, Ankara.
- Küçükahmaet, L., **Öğretmen Yetiştirme**, s.6, 1993, Ankara.
- Les Ecoles de Musique et de Danse Activité. Paris: Ministère de la Culture, 1995
- Music Education Directory '96. London: BPI, 1996
- **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 158, Bahar 2003.
- Survey on the Economic Situation and Social Status of the Artist in Finland. op. Cit
- Sezgin, Ö., **Müzik Kurumları(Müzik Okulları)**, 21. yy Başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu, s.211-215, Ankara, 2002
- Tacar, P., **Türkiye'nin Dünya Müzik Konseyine Katılması**, 21. yy Başında Türkiye'de Müzik Sempozyumu, s.383 – 393, Ankara, 2002
- Uçan, A., “Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar”, s. 36-39, Ankara, 1994.
- Vural, A., **Müzik Öğretmenlerinin Öğrenme Ve Öğretme Heyecanları Nasıl Canlı Tutulur**, Cumhuriyetin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, s. 102, Malatya 2003
- Yurga, C., Sağer, T., **Türkiye'de Müzik Öğretmeni Yetiştirme**, 6. İstanbul Türk Müziği Günleri, s.41-44, İstanbul, 1999.
- http://bilisimsurasi.org.tr/listeler/tbs-egitim/May/att-0000/01-bili_im_sonver2.doc#_Toc5444170
- http://www.icce.rug.nl/~soundscapes/DATABASES/MIE/Part1_chapter06.html